

Geacht College,

Namens de samenwerkende steuninstellingen en De Verhalen van Groningen geven we een gezamenlijke reactie op de Startnotitie Beleidskader Cultuur 2021 – 2024. U heeft ons uitgedaagd om in de huidige Cultuurnotaperiode samenwerking op te zoeken en mee te denken over het opzetten van een Gemeenschappelijke Agenda voor Groningen. Die uitdaging hebben we opgepakt en we zijn enthousiast bezig om invulling te geven aan een Gemeenschappelijke Agenda voor Groningen. Een gezamenlijke reactie op de Startnotitie kadernota cultuur 2021-2014 kunt u ook zien als product van onze gezamenlijke ambitie om cultuur in stad en provincie te behouden en waar mogelijk te versterken.

Wij zijn heel verheugd met uw startnotitie en de uitgangspunten die u noemt. Zo juichen wij uw voornemen toe om naar een achtjarige subsidieperiode te gaan toe. Hieruit blijkt uw vertrouwen in ons als steunfuncties. Dank hiervoor. Onze samenwerking verloopt goed en we vullen elkaar steeds beter aan. De onderlinge afstemming is voor het werkveld essentieel. Musea, scholen, culturele instellingen worden veel sneller en efficiënter geholpen en we ervaren dat we elkaar goed kunnen aanvullen. In het BMC-rapport 'Evaluatie beleidskader cultuur 2017-2020 provincie Groningen' staan kritische geluiden over de urgentie van een gemeenschappelijke agenda. Wij ervaren wel degelijk de behoefte aan de structurele samenwerking en zien dat deze leidt tot een verbeterde ondersteuning van het werkveld en tot een gerichtere samenwerking om toekomstige doelen te behalen, bijvoorbeeld bij het bereikbaar maken van cultuur voor iedereen. Zo willen en kunnen we binnen de Gemeenschappelijke Agenda een 'leven lang leren' vormgeven waarbij cultuureducatie en activiteiten voor jonge kinderen overgaat in een aanbod van lezingen en cursussen voor volwassenen en een speciaal erfgoed- en kunstprogramma voor ouderen. Op het gebied van digitalisering leidt onze samenwerking tot het samen ontsluiten van collecties en immaterieel erfgoed (taal en gebruiken) en tot het samenbrengen en presenteren van activiteiten, concerten en tentoonstellingen van erfgoed- en kunstinstellingen. Op het gebied van deskundigheidsbevordering voor onze achterbannen stemmen we cursussen en trainingen op elkaar af.

De culturele infrastructuur is ijl, wat betekent dat er veel vrijwilligers en weinig betaalde medewerkers zijn. De tijd die culturele instellingen hebben om nieuwe projecten te ontwikkelen is schaars. Om de infrastructuur te verrijken moeten we goed aangesloten zijn op elkaar en efficiënt onze tijd inzetten. Ieder heeft zijn eigen expertise, die (er)kennen we en daardoor wordt ons werkveld steeds beter bediend. Wij zien het dan ook als onderdeel van onze reguliere opdracht om hiermee door te gaan. Voor u zijn wij in gezamenlijkheid een betere gesprekspartner omdat wij een goed beeld hebben van provinciale organisaties en initiatieven en landelijke ontwikkelingen. Door samen op te trekken kunnen we voorkomen dat er vanuit uw organisatie nieuwe initiatieven worden gestart die eigenlijk al belegd zijn bij een steuninstelling.

U beschrijft dat u de opdrachtverlening aan de steuninstellingen beter wilt afstemmen met gemeenten. Dit past bij onze ervaring dat gemeenten veelal een grote behoefte hebben aan concrete ondersteuning op cultuurbeleid maar ons daarvoor te weinig weten te vinden. Wij hopen echter niet

dat dat u de subsidieverlening ook deels wilt gaan decentraliseren. Dit kan tot onnodige bureaucratie leiden (afrekenen per gemeente) waarbij de provinciale sloop kan verdwijnen. De flexibiliteit van ons om in te gaan op vragen en in te zetten op ontwikkelingen kan dan in het geding komen. Graag bieden wij onze expertise aan om u te helpen bij de afstemming met de gemeenten. Een verbetering van het gemeentelijke cultuurbeleid draagt bij aan een versterking van de lokale én de provinciale culturele infrastructuur.

Graag denken wij als samenwerkende steuninstellingen met u mee over de uitgangspunten en uitwerking van het provinciale cultuurbeleid. Wij hopen dat deze inspraak daarvoor een aanknopingspunt kan zijn. Naast een gemeenschappelijke reactie hebben steuninstellingen ook hun eigen reactie op de Startnotitie geformuleerd. Die vind u als bijlage bij deze inspraak.

Met vriendelijke groet,

Corrie Boer, Libau Steunpunt Cultureel Erfgoed
Roeli Broekhuis, Erfgoedpartners
Goffe Jensma, Kenniscentrum Groninger Taal en Cultuur
Pim Luiten, Vrijdag
Anja Reenders, De Verhalen van Groningen
Jacqueline Roelofs, Biblionet
Marieke Vegt, K&C

Bijlage: Inspraak Startnotitie Beleidskader Cultuur 2021 – 2014 per Steuninstelling

www.gavoorgroningen.nl

GA VOOR
GRONINGEN

Inspraak Startnotitie Beleidskader Cultuur 2021 – 2014 per Steuninstelling

VRIJDAG, als steuninstelling amateurkunst voor de provincie, richt zich op het effectief stimuleren van amateurkunst en het verbinden van amateurkunst met andere domeinen. Eén van de uitgangspunten voor ons werk is de maatschappelijke waarde van cultuurparticipatie zoals door u beschreven. Daarom leggen wij voortdurend verbindingen binnen ons culturele netwerk en tussen dit netwerk en het sociale domein. Hoewel we op de hoogte waren van het voornemen een gastconservator aan te stellen, zijn we verbaasd over de specifieke opdracht omdat deze grotendeels identiek is aan de opdracht van VRIJDAG. Dit leidt tot onduidelijkheid en verwarring op vele fronten. Overigens zijn we inmiddels in gesprek met de gastconservator en proberen tot een vruchtbare samenwerking te komen.

U constateert dat de infrastructuur ijl is, maar wij stellen dat de provincie Groningen een buitengewoon rijk amateurkunstleven kent. We zien in ons bestand alleen al 200 orkesten, 200 theatergezelschappen en 375 koren. Het gezond voortbestaan van deze vele organisaties is allerm minst vanzelfsprekend. Zij hebben daartoe deskundig advies en ondersteuning nodig zodat ze moderniseren en nieuwe verbindingen aangaan waardoor ze hun rol in de maatschappij behouden. De gemeentelijke herindeling is hierbij een katalysator; de door ons geïnitieerde cultuurplatforms zijn een nuttig platform. Dat deze aanpak werkt blijkt uit de evaluatie door BMC, die hier expliciet positief over is.

U breekt een lans voor de Fair Practice Code. Daar staan wij als grote cultuurwerkgever helemaal achter en passen deze zelf ook toe. Maar in de praktijk blijkt dat deze code leidt tot hoger uitgaven. We zetten deze praktijkervaring graag in om u te ondersteunen in formuleren van een werkbare oplossing.

K&C heeft zich in korte tijd ingewerkt als steunfunctie cultuuronderwijs en is, zo blijkt uit het BMC-rapport 'Evaluatie beleidskader cultuur 2017-2020 provincie Groningen' goed zichtbaar bij zowel het onderwijs als de culturele instellingen in Groningen. De regeling Cultuureducatie met Kwaliteit die K&C in uw opdracht uitvoert, is zelfs uit de bus gekomen als de bekendste subsidieregeling in Groningen. In uw startnotitie kadernota cultuur 2021-2024 noemt u het belang van cultuureducatie en uw voornemen om 'te blijven investeren in het culturele aanbod in de regio zodat iedereen in staat is om op laagdrempelige wijze met cultuur in aanraking te komen'. Wij zouden willen aanvullen dat het niet alleen om toegankelijkheid gaat maar ook om kwaliteit. Zoals Koningin Maxima op 14 november zei bij 'Meer Muziek in de Klas Groningen': 'Alleen als er kwaliteit is, kunnen scholen werken aan borging van cultuuronderwijs'. Het blijft daarom belangrijk om te investeren in deskundigheidsbevordering aan zowel de vraagkant (scholen) als de aanbodkant (educatief medewerkers en kunstdocenten).

Uw zorg over de inkomenspositie van werkenden in de culturele en creatieve sector delen wij als K&C. Wij passen de Fair Practice Code toe en stimuleren het cultureel ondernemerschap van zzp'ers via scholing en cultuurvouchers. Het is goed te lezen dat u als Provincie ook de code wilt toepassen,

waardoor de sector meer ruimte krijgt voor ondernemerschap en innovatie. Binnen We the North draagt K&C hier ook aan bij door de uitvoering van de cultuurlening. Een ander belangrijk onderwerp binnen We the North is cultuureducatie. In samenwerking met de steunfuncties in Friesland creëren wij creatieve partnerschappen tussen scholen en culturele omgeving om tot structurele vernieuwing en verankering van cultuuronderwijs te komen. Natuurlijk werken we hierin samen met de Hanzehogeschool die de kennis heeft om dit proces te monitoren maar ook de mogelijkheid heeft om de kennis direct door te zetten naar de opleidingen (PABO, Prins Claus Conservatorium, Minerva en de Master Cultuureducatie).

Uw voornemen om gemeenten te betrekken bij de opdrachtstelling van K&C juichen wij toe. In veel gemeenten is het beleid op het gebied van cultuureducatie onvoldoende uitgewerkt waardoor kansen blijven liggen. Daarom geven wij ook de cursus cultuureducatiebeleid aan de ambtenaren in Groningen. Graag dragen wij bij aan uw wens om met gemeenten ambitieus en samenhangend cultuurbeleid te realiseren.

Het Centrum voor Groninger Taal en Cultuur richt zich, als provinciale steuninstelling immaterieel erfgoed, vanouds allereerst op het ondersteunen van organisaties op het terrein van Groningse taal en cultuur. Deze taak van borging van erfgoed verrichten we samen met een uitgebreid en provinciebreed netwerk van betrokken vrijwilligers en organisaties. Daarnaast vernieuwen we binnen het CGTC door ons voortdurend aan te passen aan de veranderende samenleving, of in uw woorden, het 'veranderende krachtenveld'. Wij onderschrijven dit uitgangspunt en voelen ons er in onze ambitie door gesteund.

Weliswaar is, zeker vanuit het perspectief van levend immaterieel erfgoed, de samenleving een samenstel van verschillende generaties en van verschillende sociale groepen met ieder hun eigen door de geschiedenis gevormde culturele en talige achtergrond en beleving van immaterieel erfgoed, tegelijkertijd is ze ook als zodanig dynamisch en verandert ze voortdurend. Het CGTC wil een brug zijn tussen de generaties en de verschillende maatschappelijke groepen. Om deze cohesie ook daadwerkelijk te bewerkstelligen, hanteren we steeds drie uitgangspunten: 'voor jong én oud', 'voor platteland én stad', en 'taal is identiteit'.

In een samenleving die in de laatste decennia steeds nadrukkelijker meertalig is geworden is het onze ambitie om in termen van taal en cultuur te bemiddelen tussen lokaal en globaal. Het CGTC staat met één been in de Groningse samenleving, met het andere in de universiteit en de wetenschap. Wij zien het als onze taak om tussen beiden een dialogische brugfunctie te vervullen. Wij delen globale kennis met de samenleving, maar wij nemen, dankzij een vernieuwende technologische aanpak, ook de kennis van de samenleving tot ons (citizen science). Wij prikkelen en voeden. Daarbij hanteren we inclusiviteit en sociale cohesie als kernwaarden.

Graag nemen we de opdracht aan om in samenspraak met de overige erfgoedpartners en mee op grond van onze uitgangspunten een plan voor de instelling van een erfgoedpijler nader uit te werken.

Erfgoedpartners is een steuninstelling voor musea, molens, borgen, orgels, archeologie en publiek en erfgoededucatie: kortom voor alle beheerders van erfgoed Groningen onderscheidt zich als provincie door een groot cultureel aanbod, rijkdom aan cultureel erfgoed en de inzet van veel vrijwilligers voor goede culturele voorzieningen en het in stand houden van monumenten. Erfgoedpartners ondersteunt de vele vrijwillige bestuurders, medewerkers en betaalde krachten. In de Startnotitie wordt terecht aandacht besteed aan het versterken van het culturele veld, maar daarbij wordt niets geschreven over het grote belang van bewonersparticipatie en de inzet van vrijwilligers. Dat aspect moet meer aandacht krijgen, omdat het van belang is bij de bepaling van de juiste beleidsinstrumenten (bijvoorbeeld hoe subsidieregelingen eruit zien of hoe de ondersteuning wordt geregeld). Het is juist de rijkdom van vele kleine erfgoed-organisaties die veel activiteiten ontwikkelen waardoor Groningen de eerste positie in de cultuurindex heeft ingenomen. Het is een uitdaging om dit in stand te houden in regio's die te maken hebben met krimp. Goede beleidsinstrumenten zoals gebruiksvriendelijke subsidieregelingen en adequate ondersteuning zijn daarbij een voorwaarde. Als Erfgoedpartners denken we graag mee over een goede uitwerking.

Biblionet Groningen is de provinciale & lokale organisatie voor het ondersteunen en het uitvoeren van bibliotheekwerk in 19 gemeentes. Het Groninger Forum in de stad ondersteunen we vanuit onze provinciale rol. In ons netwerk ondersteunen we 42 bibliotheken, 125 bibliotheken op school, en ca 90 kinderopvang locaties met boekstart in de kinderopvang. Bibliotheekwerk is zeer sterk in ontwikkeling, van een klassieke bibliotheek die vooral uitleent naar een maatschappelijke en educatieve bibliotheek die samen met lokale, regionale en provinciale partners een breed pakket aanbiedt aan de inwoners van alle Groninger gemeenten. De bibliotheek als platform voor persoonlijke ontwikkeling en het verbeteren van maatschappelijke kansen. Wij ondervinden dagelijks het veranderende krachtenveld en wat dit van ons vraagt als organisatie. Ondertussen zijn we een vrijwilligersorganisatie geworden die wordt aangestuurd door professionals in plaats van een professionele organisatie die vrijwilligers inzet (160 vaste medewerkers en 950 vrijwillige medewerkers). Wij zijn zeker voor fair practice en inkomenszekerheid voor onze professionals. Echter iedere inzet daarop betekent dat we voor hetzelfde budget minder resultaten kunnen behalen. Dat is een dilemma van de dagelijkse praktijk. Samen met gemeenten en provincie kijken we heel nadrukkelijk naar de behoefte van onze opdrachtgevers en hoe we als bibliotheken kunnen bijdragen aan lokale en provinciale beleidsdoelstellingen. En ook wat dit kost. Ondertussen werken we samen met vele partners op de domeinen cultuur, onderwijs en sociaal. Een integrale aanpak en samenwerking tussen deze domeinen zouden we omarmen. Graag willen we onze kennis en ervaring inzetten in de ontwikkeling van de nieuwe kadernotitie.

Het Libau Steunpunt, in 1999 opgericht door het Rijk, de Provincie Groningen, De Groninger Gemeenten en Libau, is sindsdien getransformeerd van een steunpunt voor de monumentenzorg naar een brede totaaladviseur op het gebied van monumentenzorg, cultuurhistorie en archeologie. Tegenwoordig is de benaming van het steunpunt dan ook Libau Steunpunt Cultureel Erfgoed. Vanuit onze hoofdactiviteiten, 1. Dienstverlening aan gemeenten bij de uitvoering van hun taak op het gebied van het fysieke erfgoed (monumentale gebouwen en archeologie) inclusief het bevorderen van kennis en deskundigheid bij gemeenten op het gebied van wet- en regelgeving met betrekking tot archeologie, cultuurlandschap, monumenten en ruimtelijk ordening en de inhoudelijke praktijk daarvan, 2. Het vervullen van een platformfunctie voor de instellingen die zich bezighouden met het fysieke erfgoed en 3. Het leveren van expertise aan gemeenten, eigenaren en organisaties op het gebied van herbestemming middels het “Loket Herbestemming”, zetten wij, samen met de andere steuninstellingen, overheden en overige betrokkenen, ons ook graag de komende cultuurbeleidsperiode weer in voor één van de oudste cultuurlandschappen van Nederland. Een provincie, rijk aan onder meer borgen, kloosters, kerken, boerderijen en archeologie in een divers cultuurlandschap. Cultureel erfgoed welke de basis vormt voor de identiteit van Groningen!

DE VERHALEN VAN GRONINGEN

Sinds 2015 valt De Verhalen van Groningen onder de directie van Marketing Groningen en zijn we integraal onderdeel van de marketing strategie van Marketing Groningen. Een waardevolle samenwerking die De Verhalen van Groningen in staat stelt nog meer impact te hebben en te doen waarvoor we zijn opgericht: het vergroten van het publieksbereik en –waardering voor ons mooie erfgoed, cultuur en natuur in Groningen.

De provincie Groningen kent een schat aan kleinschalige pareltjes op het gebied van erfgoed, natuur, landschap en musea. Echter, dit cultuurhistorisch aanbod is erg versnipperd en daarmee moeilijk vindbaar voor zowel de eigen bewoners als de bezoekers. De instellingen worden veelal gerund met weinig capaciteit en met veel inzet van vrijwilligers. Hierdoor ontbreekt de kennis, de organisatiekracht en de middelen om het grote publiek te bereiken. Eenmaal gevonden spreken zowel bewoners als bezoekers grote waardering uit voor de onvergetelijke ervaring die ze hebben opgedaan bij een instelling. De authenticiteit en kleinschaligheid van ons cultuurhistorisch aanbod - juist in deze wereld van massatoerisme - wordt als uniek en verrassend gezien.

Maar hoe maken we dit kleinschalige en versnipperde aanbod beter vindbaar en hoe we versterken we onze culturele identiteit? Hiervoor is het noodzakelijk dat er een ‘kapstok’ is waaraan al die kleinschalige pareltjes opgehangen kunnen worden waardoor ze beleefbaar worden en de erfgoedinstellingen op deze manier meer publiek kunnen bereiken. De Verhalen van Groningen biedt deze ‘kapstok’ gebaseerd op het DNA van Groningen. Samen met het veld bepaalden we vijf overkoepelende thema’s die Groningen Groningen hebben gemaakt en tegelijkertijd wezenlijk zijn

voor de actualiteit en de toekomst van Groningen. Dit zijn: Wad & Water, Grensland, Pioniersgeest, Macht & Pracht, Groningen Stad.

Vanuit een krachtige, uniforme vermarkting van de culturele identiteit van Groningen maken we het DNA van Groningen voor een groot publiek zichtbaar en beleefbaar. Dat doen we aan de hand van drie kernactiviteiten:

1. Verbinden en samenbrengen van versnipperd cultuurhistorisch aanbod via verhaallijnen
2. Aanjagen en coördineren van gezamenlijke themaprogrammeringen met het veld
3. Bouwen van een integrale digitale infrastructuur t.b.v. het vergroten van de zichtbaarheid en bruikbaarheid van het cultureel erfgoed

Voor de drie kernactiviteiten geldt dat samenwerking het sleutelwoord is. Een samenwerking die een belangrijke bijdrage kan leveren aan de Provinciale Culturele Infrastructuur en het krachtig en eenduidig neerzetten van Het Verhaal van Groningen.

Bij 1: De invulling van de verhaallijnen vanuit de vijf overkoepelende thema's gebeurt in nauwe co-creatie met partijen uit het veld. Een werkwijze die versnippering doorbreekt, samenhang biedt en samenwerking stimuleert en aansprekend aanbod genereert om de toeristische potentie van Groningen waar te maken.

Bij 2: samen met partners in het veld voor een breed publiek aansprekende (jaar) thema's benoemen waarop instellingen programma kunnen leveren. Tot en met 2022 zijn thema's vastgelegd, die we in ieder geval met de instellingen binnen de Gemeenschappelijke Agenda samen gaan invullen. Door een gezamenlijk thema te benoemen kan richting het publiek een 'strik' om de afzonderlijke programma's worden gedaan en ontstaat een regiobrede/provinciebrede manifestatie die meer impact zal hebben op publieksbereik en media-aandacht dan de som van de afzonderlijke programma's die anders zonder thematische samenhang worden georganiseerd. Zo wordt de promotie van de culturele identiteit van Groningen een collectieve opgave: we vertellen allemaal hetzelfde verhaal maar ieder op zijn eigen niveau.

Bij 3: Voorheen werd er door verschillende partijen vanuit verschillende visies gewerkt aan digitalisering waarbij gezocht werd naar de overlappende onderdelen. Dankzij de nauwe samenwerking binnen de Gemeenschappelijke Agenda ontwikkelen we nu een gedeelde visie op een integrale digitale infrastructuur voor de erfgoed en cultuursector in Groningen en gaan deze gezamenlijk bouwen. Dat is enorme winst en een concreet resultaat van onze nauwe samenwerking binnen de Gemeenschappelijke Agenda.